

per la diversitat de llengües i superar els prejudicis que encara persisteixen en relació amb la llengua en l'àmbit universitari. Per fer-ho, al llarg de la jornada, es va recórrer a la metàfora del paisatge: no pas una fotografia estàtica, sinó un paisatge polièdric i canviant que reflecteix la realitat lingüística de la universitat.

El primer dia de la jornada es va cloure amb la conferència inaugural del professor Bernat Bardagil, de la Universitat de Gant, titulada «La grandesa de les llengües petites: cultura lingüística o resistència lingüística». Bardagil, a partir d'un treball de camp dut a terme durant anys en diferents poblats de l'Amazònia, va destacar l'enorme diversitat i riquesa de llengües que s'hi parlen. També va advertir que aquesta diversitat es troba avui dia en regressió i, com a exemple, va esmentar alguns casos concrets que mostren aquesta fragilitat. Alhora, va posar de relleu com les llengües minoritzades poden esdevenir focus de creativitat i de resistència cultural, i va defensar que la vitalitat d'una llengua no depèn tant de la seva mida com de la capacitat de la comunitat per dotar-la de funcions i significats compartits.

L'endemà, la jornada es va traslladar a l'Auditori Mercè Rodoreda del campus de la Ciutadella de la UPF, on es van desenvolupar les sessions de debat i reflexió. La primera intervenció va ser a càrrec de Pere Sala, director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, que va explicar la noció de *paisatge* des de la perspectiva científica dels qui l'estudien i va mostrar com aquest enfocament pot servir per implementar la metàfora en l'àmbit lingüístic.

La conferència central del matí, a càrrec de la Dra. Montserrat Ribas, va plantejar una pregunta provocadora: «Paisatges lingüístics de l'àmbit acadèmic: adaptació al medi o col·lapse mediambiental?». Ribas va analitzar les dinàmiques que configuren l'ús del català a la universitat i va alertar dels riscos de reduir-ne la presència en determinats àmbits. Alhora, va proposar estratègies per reforçar el paper del català com a llengua de docència i de recerca, tot subratllant que les llengües, quan són les pròpies, són productes de proximitat i formen part de l'ecosistema que habitem.

Després de la conferència i el debat, va arribar la pausa del matí, que enguany va tenir un regust ben especial: la càtedra va aprofitar l'avinentsa per bufar les espelmes d'aniversari i celebrar, amb tots els assistents, els seus deu anys de trajectòria. Tot seguit, la jornada va culminar amb la taula rodona «Es pot fer enginyeria, economia o bioquímica en català? Se'n fa? Se n'ha de fer?». Moderada per Enric Peig (UPF), va reunir Manel Peruchó (Universitat de València), Carmen Pérez (UPF), Benja Anglès (Universitat Oberta de Catalunya), Marc Guevara (Universitat Autònoma de Barcelona i Plataforma per la Llengua) i Hafid Laayouni (UPF). El debat va ser plural: es van exposar exemples de bones pràctiques, es van identificar obstacles reals —des de la manca de materials fins a la pressió internacional de l'anglès— i es va reivindicar la necessitat d'una acció coordinada per garantir que el català no sigui residual en disciplines científiques i tècniques.

La desena jornada de la Càtedra Pompeu Fabra es va tancar amb un balanç positiu i amb la mirada posada en els reptes de futur. En aquest sentit, ja s'ha anunciat que la propera edició tractarà sobre el paper de les llengües en els nous paradigmes de la intel·ligència artificial. Totes les intervencions d'aquesta edició es poden recuperar en vídeo al web de la càtedra: <<https://www.upf.edu/web/catedrapompeufabra/desena-jornada>>.

Laia VIDAL SABANÉS
Universitat de Barcelona

Homenatge al Dr. Antoni M. Badia i Margarit a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona (Barcelona, 12 de desembre del 2024). — Amb motiu dels deu anys de la mort del Dr. Badia (1920-2014), la facultat en què va professar durant la seva trajectòria acadèmica, amb el suport del Vicerectorat de Cultura, Memòria i Patrimoni de la Universitat de Barcelona (UB), van acollir, concretament a l'Aula Joan Maragall, un homenatge tributat a qui fou també rector de la UB

justament en els darrers anys de la seva carrera docent (1978-1986). Així doncs, l'avui anomenada Facultat de Filologia i Comunicació i la UB van voler recordar el professor, el rector, l'home compromès amb la llengua i la cultura catalanes. Sota la presidència del Dr. Agustí Alcoverro com a mestre de cerimònies, hi intervingueren en primer lloc Carles Duarte i José Enrique Gargallo, i a continuació la presidenta de l'Institut d'Estudis Catalans, Maria Teresa Cabré, així com el degà de la facultat, Javier Velaza; i va cloure l'acte el vicerector. Entre els assistents, els quatre fills del Dr. Badia, amics, coneguts i deixebles, visqueren una comunió d'afectes i de record del mestre enyorat.

José Enrique GARGALLO GIL
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

La memòria plaent: Maria Àngels Anglada a l'Institut d'Estudis Catalans (Barcelona, 29 de gener del 2025). — La Sala Nicolau d'Olwer de la seu de l'Institut d'Estudis Catalans es va veure feliçment desbordada, el 29 de gener de 2025, per la gran assistència de públic a l'acte d'homenatge a Maria Àngels Anglada, amb motiu del vint-i-cinquè aniversari de la seva mort. Com va dir el president de la Secció Filològica, Nicolau Dols, a l'inici de l'acte: «que tots els nostres fracassos siguin com aquest». És a dir, haver previst menys aforament del que finalment es va reunir a l'acte.

Al capdavant, tampoc ens n'hauríem d'estranyar. Com va apuntar el mateix Dols, i vam reiterar d'una o altra manera tots els participants a l'acte, la vigència de Maria Àngels Anglada en la literatura i la cultura catalanes d'avui és un fet positiu i incontrovertible, i la reunió d'aquell dia no deixava de ser-ne una constatació. Hi van prendre la paraula Mariàngela Villalonga (membre emèrita de la Secció Filològica i presidenta de la Càtedra Maria Àngels Anglada – Carles Fages de Climent), Mariona Seguranyes (regidora de Cultura de l'Ajuntament de Figueres), les poetes Rosa Font i Cinta Massip (Font va compartir oportunes reflexions sobre la vigència i la difusió de l'obra de Maria Àngels Anglada, i Massip va cloure l'acte amb un bell recital de poemes angladians) i qui signa aquesta crònica, membre del grup Llengua i Creació de la Secció Filològica, que vaig provar de dir alguna cosa sobre la importància i la influència de Maria Àngels Anglada en fornades d'escriptors posteriors, començant per la meua. Va excusar la seva presència Carles Garriga, president de la Societat Catalana d'Estudis Clàssics, entitat que es va adherir a l'acte: Anglada en va ser membre, com fou també membre numerària de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. L'homenatge, a més, va servir de presentació del volum *Maria Àngels Anglada. La memòria plaent*, un aplec d'articles signats per diversos autors que ofereixen múltiples aproximacions a aspectes diversos de la vida i l'obra de l'autora, i que ha estat publicat per l'Ajuntament de Figueres amb el suport de la Diputació de Girona. Entre els col·laboradors d'aquest llibre hi figuren noms com el de la mateixa Mariàngela Villalonga, Eusebi Ayensa, Francesc Foguet, Irene Tarrés, Susanna Rafart, Salvador Ortells, Pilar Godayol, i així fins a la vintena.

Maria Àngels Anglada va ser hellenista, traductora, assagista, poeta i novel·lista, a més d'estudiosa i professora, i aquest perfil inusual (altra vegada: feliçment inusual) la va convertir en una de les escriptores amb una personalitat més remarcable, més interessant, del segle xx català. De fet, la seva mort prematura —encara podria ser viva, d'acord amb els estàndards actuals d'esperança de vida— la fan una autora que va néixer i va morir dins el segle xx: una autora, per tant, plenament del segle. Però no ho és tan sols, evidentment, per les seves dates de naixença i mort, sinó també, i sobretot, perquè la seva obra recull algunes de les característiques de la millor literatura d'aquesta centúria. Entre elles, la consciència de la tradició, la necessitat de treballar dins un marc temporal i espacial que comença amb els clàssics grecs i llatins i que s'escampa arreu del continent europeu. Sense escarafalls ni impostacions, Maria Àngels Anglada va ser una autora europea i va exercir com a tal: més o menys en el sentit que reclamava Milan Kundera de ser un autor europeu, però a Maria Àngels Anglada, a diferència